

Debatt om europeiska försvarsfrågan

Hanna Perechoda: Vänsterns isolationism gör den politiskt betydelselös i Europas försvarsdebatt

(Ur [International Viewpoint](#), 23 mars 2025. Ursprungligen publicerad i [Valigia Blu](#) 18 mars 2025. Översättning från engelska, Göran Källqvist.)

EU-parlamentet har röstat om resolutionen som fastställer linjen för försvar och upprustning. Den hårdaste kritiken mot EU-kommissionens resolution om försvar och upprustning kom från den politiska vänstern. Bland dem finns Manon Aubry (France Insoumise), som kritiserade skarpt: ”Ni hittar pengar till stridsvagnar men inte till sjukhus.” Hon anmärkte sarkastiskt: ”Det är som om det helt plötsligt inte längre finns någon global uppvärmning eller fattigdom, och den enda prioriteringen är pansarfordon.” Benedetta Scuderi från De Gröna menar att ”denna kapprustning” undergräver tillväxten och de offentliga finanserna. Andra röster har anslutit sig till kören, däribland vänsterns vice ordförande Martin Schirdewan och Danilo Della Valle från Femstjärnerörelsen. Under Della Valles tal höll en grupp representanter för Femstjärnerörelsen en protest med plakat som ”Inga fler vapen” eller ”Fler jobb, färre vapen”.

I grund och botten handlar dessa politikerns ståndpunkt om följande: låt världen omkring oss falla sönder, låt länder invaderas – det är inte vår ensak. De förklarar att de vill bevara sin samhällsmodell genom att öka budgeten för välfärd samtidigt som de begränsar utgifterna för säkerhet – ett ideal som alla vänsterpolitiker borde dela. Vad de bekvämt nog bortser från är att just den samhällsmodell som de försöker skydda möjliggjordes just genom att säkerheten lades ut på andra aktörer – nämligen USA. Men vad händer när säkerheten inte längre garanteras av dem? Det är en fråga som de aldrig tar upp, utan i stället för de fram enkla paroller. Den internationella maktkampen – som nu befinner sig i ett av sina mest intensiva skeden på decennier – avfärdas helt enkelt.

Medan Frankrike, Spanien, Italien eller Tyskland kanske inte står inför ett omedelbart militärt hot, så är faran direkt för Polen, de baltiska staterna och de nordiska länderna. När din granne är en av världens största militärmakter, ett land som under det senaste decenniet har brutit mot varje större internationellt avtal, dagligen bombar ukrainska städer och har större militärutgifter än alla länder i Europa, då är förmågan att försvara sig inte en ”kapprustning” – det är en förutsättning för överlevnad.

Kärnan i denna fråga är en vägran att se Europa som ett gemensamt projekt. Ironiskt nog är denna typ av vänsteropposition mot det europeiska försvaret en förklädd form av nationalism. Men i sin historiska form är nationalismen just det som under århundraden har drivit fram krig, förstörelse och splittring på den europeiska kontinenten. EU var aldrig bara ett ekonomiskt projekt – det var ett

säkerhetspolitiskt projekt som utformades för att förhindra krig, en lärdom om det förflutnas upprepade katastrofer.

Det som gör denna hållning särskilt självdestruktiv för vänstern är att den speglar de suveränitetsförespråkande högerpartiernas isolationism. Detta illustreras tydligt av att Alternativ för Tyskland (AfD) röstade tillsammans med vänstern. Men till skillnad från vänstern är högern konsekvent isolationistisk. Deras ståndpunkt är enkel: de avvisar militära engagemang utomlands och motsätter sig migranter, vilket stärker en världsbild där bara den egna nationens intressen spelar roll och inget utanför landets gränser förtjänar uppmärksamhet. Denna ståndpunkt har åtminstone fördelen av att vara konsekvent – vilket gör den mer tilltalande för väljare som tror på ett absolut egenintresse.

Vänsterns selektiva isolationism – där säkerhetshoten ignoreras, men kraven på internationell solidaritet i sociala och miljömässiga frågor kvarstår – saknar däremot sammanhang och får inte gehör hos den breda allmänheten. Genom att väcka isolationistiska och själviska känslor odlar den populistiska vänstern en känslomässig terräng som i slutändan gynnar högern. Om den dominerande politiska stämningen präglas av nationell egocentrism är det trots allt högern – inte vänstern – som för fram en klarare vision.

Vänster- och miljökritiker av Europas upprustningsplaner gör rätt i att betona att varken den ekologiska krisen eller den systematiska ojämlikheten har försvunnit. De är verkligen existentiella hot mot mänskligheten. Men har kritikerna rätt när de framställer militär beredskap och stöd till Ukraina som något som står i motsättning till att ta itu med dessa globala utmaningar?

I själva verket är kampen för säkerhet och kampen mot klimatförändringarna djupt sammankopplade.

Ta konsumtionen av fossila bränslen som ett exempel. Europas – och särskilt Tysklands – beroende av billiga ryska fossila bränslen har inte bara varit en miljökatastrof utan är också en allvarlig geopolitisk nackdel. Energiberoendet av Ryssland gav Kreml ett av dess mest effektiva verktyg för att utöva politiskt inflytande över Europa. Det finansierade Rysslands krigsmaskin samtidigt som det gjorde europeiska nationer sårbara för energiutpressning. En snabb utveckling av alternativa energikällor är därför inte bara ett miljömässigt absolut krav – det är en geopolitisk nödvändighet. Det är precis vad ukrainare och andra stater som hotas av den ryska expansionismen kräver. Demokratier som gör sig beroende av auktoritära regimer för något så kritiskt som energi saboterar sin suveränitet och säkerhet. Som Li Andersson, också medlem i Vänstergruppen, mycket riktigt sade, bör EU sätta upp ett strategiskt mål om att minska vårt beroende av externa aktörer, inklusive energi och den digitala sfären. Men just nu diskuterar tyska, ryska och amerikanska myndigheter, enligt [den oberoende ryska webbplatsen] iStories, att återuppta ryska olje- och gasleveranser till Tyskland – en åtgärd som direkt strider mot Europas långsiktiga säkerhet och energiberoende.

Att lösa globala utmaningar som klimatförändringar och ojämlikhet är utan tvekan en prioritet, men att göra det inom ett isolationistiskt, suveränitetsförespråkande ramverk är en motsägelse. I en värld där begreppet det gemensamma bästa försvinner och politiken enbart bestäms utifrån att maximera nationella intressen, gynnas inte de krafter som förespråkar klimaträttvisa eller social rättvisa. Istället är det just en sådan värld som Trump och Putin öppet förespråkar – en värld där naturen och människoliv är förbrukningsbara resurser under en strävan efter statsmakten, och tjänar de enväldshärskare som har kontrollen. Därmed inte sagt att liberala demokratier automatiskt prioriterar natur

och människoliv. Men skillnaden är att det inom demokratiska system finns utrymme för opposition och möjlighet att föra fram alternativa visioner. Man behöver bara fråga ryska och kinesiska miljöaktivister och fackföreningsmedlemmar om deras förmåga att kämpa för social rättvisa och klimaträttvisa. Och i USA visade Trumps presidentskap hur snabbt miljömässiga och sociala projekt kan monteras ned och deras värderingar tystas ner och kriminaliseras.

Varken människoliv eller miljö kan skyddas i en stat som hamnar inom de diktatoriska imperialistmakternas "intressesfär". Det ironiska med den isolationistiska vänstern är att de genom att avvisa säkerhetssamarbetet påskyndar sin egen politiska betydelselöshet. I en värld som domineras av okontrollerad stormaktspolitik kommer de och deras värderingar att hamna i marginalen – först politiskt och sedan fysiskt.

Det sociala kontraktet i våra samhällen bygger på tanken att staten finns till för att skydda sina medborgares fri- och rättigheter, inte för att offra dem för expansionistiska ambitioner. Auktoritära regimer ser människoliv som en förbrukningsbar resurs som kan användas för att uppnå geopolitiska mål. Demokratier begränsas av etiska och politiska överväganden. Auktoritära stater har en centraliserad kontroll över media och ett effektivt förtryck, vilket gör att de kan föra krig utan att ta hänsyn till den allmänna opinionen. Politiker i demokratier, som är fokuserade på valperioder, prioriterar kortsiktiga resultat framför långsiktiga strategier.

Demokratiska samhällen står således inför en inneboende strategisk sårbarhet när de konfronteras med aggressiva auktoritära stater. Ändå föredrar många att klamra sig fast vid tron att diplomati, ekonomiskt ömsesidigt beroende eller moralisk överlägsenhet är det enda som kommer att hindra oss från en eventuell militär aggression. Detta önsketänkande leder till passivitet och ännu större sårbarhet som auktoritära regimer effektivt utnyttjar genom att framställa det som att det är omöjligt att vinna och onödigt med motstånd mot diktaturer.

Abstrakta paroller om att "avskaffa krig" avslöjar inte bara en brist på praktiska lösningar utan också en ovilja att ta ansvar. Istället tillåter de en att känna sig rättfärdig utan att engagera sig i det svåra arbetet med styrelseskick och strategi. Genom att vägra att konfrontera den militära verkligheten blir dessa rörelser åskådare snarare än aktörer, som kommenterar händelser snarare än formar dem. Därmed överlämnar de när det kommer till kritan de kritiska säkerhets- och försvarsuppgifterna till dem som de är ideologiska motståndare till.

I stället för att dra sig tillbaka till tom retorik måste vänstern aktivt utforma lösningar. Vänstern måste enas om att driva på för en försvarsstrategi där säkerheten inte finansieras genom att skära i sociala program utan genom att höja skatterna för de allra rikaste. Som Li Andersson så riktigt påpekar: "Det vore ett historiskt misstag att finansiera detta genom att skära i välfärden", eftersom ett sådant agerande bara skulle ge bränsle åt extremhögerens framväxt. Den mest omedelbara och effektiva åtgärden vore att konfiskera frysta ryska tillgångar och snabbt återinvestera dem i militärt stöd till Ukraina. Men La France Insoumise, det parti som Manon Aubry representerar i Europaparlamentet, röstade emot att konfiskera ryska tillgångar i sitt nationella parlament. Dessutom har Femstjärnerörelsen en historia av Kreml-vänliga ståndpunkter, inklusive motstånd mot sanktioner före den fullskaliga invasionen av Ukraina.

Om vänstern misslyckas med att vidta konkreta åtgärder mot aggressionen kommer den inte bara att förlora trovärdighet utan också förlora sin roll under utformningen av Europas framtid.

Hur ska vi hantera Europas försvarsdilemman? Christian Zeller svarar Hanna Perechoda

(Ur [Europe Solidaire](#), torsdag 20 mars 2025, av Christian Zeller. Zeller är aktivist i European Network for Solidarity with Ukraine ()). Han är professor i ekonomisk geografi och medlem i redaktionsrådet för den tyskspråkiga tidskriften *Befrielse – tidskrift för en ekosocialistisk strategi* och författare till *Klimatrevolution: varför vi behöver ett ekosocialistiskt alternativ* (på tyska).

Den hotande uppdelningen av Ukraina mellan Trump och Putin har splittrat den europeiska opinionen, även vänner till Ukraina. Här går Chris Zeller i svaromål mot Hanna Perckhodas analys av det europeiska försvaret och solidariteten.

Kära Hanna,

Jag förstår dina argument. Jag delar ditt argument att vi behöver ett solidaritetsperspektiv för hela den europeiska kontinenten. Detta perspektiv inkluderar ett massivt stöd för det ukrainska motståndet. Att länderna i Europa och USA hittills har givit för lite stöd till Ukraina beror dock inte på militär underlägsenhet gentemot Ryssland utan har politiska och ekonomiska orsaker. Åtminstone vissa viktiga delar av kapitalet har alltid koncentrerat sig på att återuppta ”rimliga ekonomiska förbindelser” med Ryssland.

Det är rätt att kräva att de europeiska staterna måste garantera att Ukraina kan försvara sig självt. Jag antar att enbart de lager av luftförsvarsvapen som finns i alla stater i Europa skulle räcka för att skydda människorna i Ukrainas större städer.

Men kravet på en allmän upprustning är ändå fel. Vi måste ta hänsyn till det globala och planetära sammanhanget. Och i detta avseende står vi inför enorma dilemman som verkar nästan olösliga.

Rysslands angrepp på Ukraina har bidragit till att den globala uppvärmningen till stor del har trängts undan från den offentliga debatten. Den globala uppvärmningen accelererar och kommer inom cirka fem till sju decennier att innebära att stora delar av de befolkade områdena inte längre kommer att vara permanent beboeliga. 3 miljarder människor kommer inte längre att leva i den temperaturnisch som har rått under de senaste 6.000 åren. Imperialistisk rivalitet och materiell konsumtion av vapen kommer att leda till att utsläppen av växthusgaser ökar massivt. Den kommande vågen av upprustning kommer att göra en betydande minskning av den globala uppvärmningen osannolik och därmed direkt äventyra den fysiska reproduktionen av inte miljoner utan miljarder människor inom några decennier.

Jordens system håller på att förändras abrupt och kommer att sätta sin prägel på alla samhällskonflikter.

Vi kan inte godkänna en allmän upprustning av de europeiska imperialistmakterna. De kommer att använda sin militära styrka för att med våldhävda sina anspråk i samband med en ökad rivalitet om knappa och dyra malmer, sällsynta jordartsmetaller, jordbruksmark och till och med vatten, oavsett om det är i Afrika, Asien eller Europa eller någon annanstans. Deras metod för att anpassa sig till den globala uppvärmningen är att militarisera samhället och gränserna och utesluta det ständigt

ökande antalet överflödiga människor. Det innebär att de europeiska stormakterna också kommer att vilja använda sina militära resurser.

Upprustningen kommer att leda till en ännu mer ojämlik fördelning av samhällets resurser och till att kapitalets mest motsträviga sektorer berikas.

Hur kan vi hantera dessa dilemman?

- 1.) De europeiska staterna måste tvingas att leverera maximalt av sina vapenlager (särskilt luftförsvar) inklusive underrättelseinformation till Ukraina.
- 2.) Vi måste kräva att vapenindustrin socialiseras. Denna industri måste anpassa sin produktion till Ukrainas aktuella behov. Vapenleveranser till andra länder, nämligen Israel, Saudiarabien och Egypten, måste stoppas. Upprustning som tjänar nykoloniala och imperialistiska intressen måste förkastas. Vi måste dock medge att denna uppdelning är svår att göra i verkligheten.
- 3.) Vi måste omedelbart inleda en omfattande diskussion över hela kontinenten om ett paneuropeiskt säkerhetssystem. Särskild uppmärksamhet måste ägnas åt behoven i de potentiellt hotade baltiska staterna och Moldavien. Vi måste förhindra att den sociala och ekologiska säkerheten undergrävs. En omfattande kontinental förståelse av säkerhet kombinerar social, ekologisk och fysisk säkerhet. Detta är endast möjligt på kontinental nivå.
- 4.) Vi måste också utveckla en politik som bidrar till att övertyga befolkningen i allmänhet och arbetarklassen i synnerhet i Ryssland (och på andra håll) om att bryta med sina makthavare. Om människor där uppfattar den europeiska upprustningen som riktad mot dem, så kommer denna strävan att bli omöjlig.
- 5) Vi måste hålla fast vid perspektivet om en global brytning med det kapitalistiska styret, en global omstrukturering och nedmontering av vapenindustrin och slutligen en ekosocialistisk omvälvning och under den dagliga kampen fylla det med så mycket konkret innehåll som möjligt.